

15 ΦΥΛΩ

Սյս ամեն նախապատրաստու-
թիւնք կատարուելէ զինի՝ շինու-
թեան յատուկ արտօնագրի
պէտքն ծագելով, Յանձնաժողովն
Ս. Նախագահի Բաժնէներովն դի-
մեց նոյն ժամանակի կուսակալ
բարձրապատիւ Սիի փաշային, որ
աշխատեցաւ ինչպէս որ պէտք
էր՝ արտօնագիրք Բ. Դռնէն բե-
րել տալու։ Նոյն միջոցին Կ. Պոլ-
սոյ Ամենապատիւ Ս. Պատրիարք
Հօր ազգային գործերէ առանձ-
նացեալ լինեալ ի նկատի առնելով՝
Յանձնաժողովն ի Պոլիս վսեմ-
թումարեան կարապետ էֆէնտիի
աջակցութիւնն խնդրած էր թէ-
եւ՝ սակայն Ամեն. Ս. Պատրիարք
Հօր կրկին անգամ ազգային գոր-
ծոյ գլուխն անցնելն տեսնելով Ս.
Նախագահն գրով խնդրեց Նորին

Ամենապատուութեան աջակցութիւնն, որ և պատասխանած էր յօժարակամ աշխատիլ արտօնագրի ստացման համար:

1883 Մայիս 4ին արտօնագիրն քաղաքս ժամանելով, նոյն ամսոյ 9ին երկուշաբթի առաւօտ Ս. Նախագահն հանդիսապէս կատարեց հիմնարկութեան օրհնութիւնն, և շինութեան սկզբն եղաւ:

Յանձնաժողովս շինութեան գործոյն վրայ հսկողութիւն ընելու համար իր մէջէն հինգ անդամք գործադիր կարգեց, որք են Գէորգ Սուլթանեան, Կարապետ Ա. Սպարթապեան, Մերկեր Մերկերեան, Յակոբ Պալքեան և Պօղոս Վարդեան:

Շինութիւնն որչափ ևր յառաջանայր՝ Յանձնաժողովոյս պաշտօնն ևս բնականապէս ևր ծանրանայր, և գանձային վիճակն ևր տագնապէր: Հարկ էր ոչ միայն շինութեան վրայ անձանձիր հրակել, այլև հանգանակութեան արդիւնքն հաւտքելու փութալ, և գանձային վիճակի դարման գտնել: Արդէն սկսած էին անդամոց ոմանք հետզհետէ հրաժարիլ, այնպէս որ տեղեկագիրքս ստորագրող անդամք միայն մնացած էին պաշտօնին մէջ, և ասոնցմէ ոմանց բանաւոր պատահունքն բնականապէս գործն աւելի դժուարին կընէին յարատեւող նուազութիւն անդամոց:

Առ ի դարման գանձային վիճակի՝ Յանձնաժողովս խորհած էր վիճակահանութեան ձեռնարկել, ինչպէս որ պատկառելի ժողովոյդ հաւանութիւնն առնէ զինի՝ ձեռնարկեց ի նոյն: Սակայն այս մասին ևս Բ. Դոնէն հրամանագրի պէտք լինելով, վիճակահանութեան գործն բաւական յետաձգեցաւ: Ուստի ըստ արտօնութեան՝ զոր պատկառելի ժողովդ տուած էր, Յանձնաժողովս հրապարակաւ և բազմիցս յայտարարեալ ահուրդով ի վաճառ հանեց հին դարձող տեղն, զոր 570 լիւրայի գնեցին մեծ. Յովհաննէս և Ստեփան Ճէլէպեան եղբարք:

Այնուհետեւ Յանձնաժողովս իւր գանձային վիճակն յատուկ տեղեկագրով ներկայացոյց պատկառելի ժողովոյդ. որ նկատողութեան առնելով՝ ութ կտոր Աղգային անպէտ կալուածներ Յանձնաժողովոյս տրամադրութեան ներքեւ գրաւ վաճառելու և նոյս արժէքովն շինութիւնն աւարտելու: Յանձնաժողովս չու-

ղելով յիշեալ կալուածոց վաճառումն փութացնելով արժէքէն նոյնապէս գնով տալ, աւելի օգտակար համարեց ծանր շարժիլ: Բայց մօտաւոր անձրեւներէն շէնքն անվնաս պահպանելու հարկէն ստիպեալ 700 ոսկւոյ փոխառութիւն ըրաւ, 500ն իւր մէջէն և 200ը դրսէն. սոյն փոխառութիւնը կատարուած է 0/0 8 տոկոսով:

1883 օգոստոս 29ին վիճակահանութեան արտօնագիրն Բ. Դոնէն եկած լինելով՝ պատրաստութեանց ձեռնարկեցաւ: Պաշտօնապէս որոշուած 2500 մէճի. տիէ գումարին վրայ, կէս արծաթ մէճիտիէ արժող 5000 բաժնետոմսեր տպել տալէ զինի, զանոնք ծախելու հոգն ստանձնեց հասցնելու համար մինչև վիճակահանութեան գործադրուելուն, որ է 1884 յունուար 8 կիրակի: Ճիշդ նոյն օրն վիճակահանութիւնն գործադրեցաւ աղգային և օտարազգի նշանաւոր անձանց հսկողութեան ներքեւ ի ներկայութեան ժողովրդեան, ի Ս. Լուսաւորչեան Աղգային Հիւանդանոցին: Հետեւեալ օրն վրձարուեցան շահող թիւերու գումարներն: Ասոնցմէ ոմանք իրենց վիճակեալ գումարներն յօժարութեամբ վարժարանին, որոց անուանքն ինչպէս նաև վիճակահանութեան ընդհանուր արդիւնքն նշանակուած են տեղեկագրերի երկրորդ մասին, այն է հաշուեցուցին մէջ:

Յանձնաժողովս տեսնելով որ շինութիւնն թէեւ իւր աւարտման կը մօտենայ, այլ 2-300 լիւրայի վերջին և անհրաժեշտ պէտք մի ունի, լսելով միանգամայն թէ՛ քաղաքիս աղգային ազնիւ Տիկնայք և Օրիորդք ևս փափաք կը յայտնեն մասնակցիլ ի նպատակ շինութեան վարժարանին, պարտք համարեց յայտարարել բոլորովին ի յօժար կամս նոցա թողլով: Բայց որպէս զի սոյն հանգանակութեան արդեանց մինչեւ հաւաքուիլն շինութեան գործն չը խափանի, դարձեալ իւր մէջէն 200 լիւրայի փոխառութիւն ըրաւ, պայմանաւ որ՝ այս հանգանակութեան և այլ դոյանալիք արդիւնքն սոյն վերջին փոխառութեան վրձարման յատկանայ: Տիկնայք և Օրիորդքայ հանգանակութեան արդիւնքն եւս Տեղեկագրիս հաշուեցուցի մասի մէջ նշանակուած է:

(Մեջեւէ Էւէ)

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Զմիւռնիայէն տեղեկութիւն կուտան թէ Հռիփսիմեան վարժարանի բացման հանդիսին օրը տեղւոյն կուսակալը, բարոնապետը, Յունաց Առաջնորդական փոխանորդը և ուրիշ օտարազգիք Տաճկերէն, Գաղղիերէն և Յունարէն լեզուաւ ատենաբանութիւններ ըրեր և Հայոց ուսումնաւարական ջանքերը գովեր են: Կուսակալը Գեր. Առաջնորդ Սըրբազանին ուղղելով խօսքը ըսեր է, «Երանի Զմիւռնիոյ Հայ ժողովրդեան որ այսպիսի պատուական Առաջնորդի մը խնամքը կը վայելէ:»

Նոյն օրը վաճառահանգէսէն 300 ոսկի հասոյթ գոյացեր է, կուսակալը և ուրիշ օտարազգի երեւելիք բաւական բան գներ են ի քաջաշէրութիւն նորաշէն հաստատութեան:

Քաղաքական ժողովը և Ուսումնական խորհուրդը վաղն առաւօտ ժամը 3ին Պատրիարքարան խառն նիստ պիտի ընեն ընդ նախագահութեամբ Ամին. Ս. Պատրիարք Հօր և Կեդրոնական վարժարանի հաստատութեան միջոցներուն վրայ պիտի խորհրդակցին:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եղիպտական դեսպանաժողովոյ վերաբերեալ լուրեր հրատարակել արգելուեցաւ մեղ: Մինչև յարդ արգելեալ քաղաքական լուրերը ըստ Մօնիթօրի 15ի կը հասնին գրեթէ:

... Խմբագիր Տէր,

Նորին Բարձր Սրբազնութիւնն՝ Ամենապատիւ Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հայրն մեր, յառաջիկայ հինգշաբթի օր, Տեառն մերոյ Համբարձման տօնին առթիւ, հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի մատրան Ս. Փրկչի՝ վասն հոգւոյ հանգուցելոյ հաստատութեան հիմնադրին և նորա բարերարաց:

Ուստի զայս ի գիտութիւն

Երկաթուղոյ Տնօրէնութեան հետ եղած կարգադրութեան մասան, հետեւեալ շողեկաւորքը Հիւանդանոցի առջեւ հանեն Հասարակութիւնը:

Առաւօտ Սիրբէճիէն

ԺԱՄ ՐՈՊԷ

12	18	Գոմ-Գոմ, Ենի-Գոմ, Սոմաթի, Ենի-Գոմ, Գաւառ
1	19	»
2	56	»
3	53	»

— Հալէպի Բօլաս և Սաթապի մէջ ցեղերուն մէջ հակառակութիւն ծագած ըլլալը Էրաճէկ երկու օր առաջ:

Հալէպի կուսակալ Ճէմալ Զա. Բ. Դոն. քաղաքի տեղեկագրերէ Սաթամէս ցեղին գլխաւոր կուսակալութեան քանի մը երեւելի անձերու պաշտպանութիւնը վայելէ, և թէ մինչեւ որ անձը չը պատժուի, անկարելի անապատին մէջ խաղաղութիւն վերահաստատուել:

— Պէյ-Պազարի հրկիզելոյ նպատակաւ յանձնառու հանդանակութեան տոմսերը նպան պաշտօնատուները ըր կուսակալութիւնները ցրուէ:

Հրկիզելոյ վիճակը կարթիւն արժանի է եղեր:

— Իւր-տ' Օպէ մարդիկ մայրաքաղաքս կը գտնուի սերական պալատը 50 ոսկի է Պէյ-Պազարի հրկիզելոյ խուլելու համար: Կայսրական պալատէն ալ հանգանակել նախմբին զրկուեր է:

— Քիւրտիստանի մէջ մարդ 50 դարոց բացուեր է:

— Հօպ վաշա և իւր անվարձաւ ճամբով Պու. քրէշ Լորին այսօր:

— Կարնոյ մէջ առատ եկել է այս օրերս:

— Յաւօք սրտի կը ծանցանք թէ Բարձր. Մեծ պարզ ոսկն կինը կիրակի իւր կեանքը կնքելով, երէկ հանգիստ թաղուեցաւ ինչ կայսրութեան բոլոր նախարարներէ:

Համայն բարեպաշտ աղագներկայս Զեր պատուական ըրոյն մէջ հրատարակելի թրեւով:

Մնամք յարգանքս

Ի դիմաց Հոգաբարձութեան

Աղգ. Հիւանդանոց

Տէր. Կէ-Գէ-Էր

14 Մայիս 1884

Կ. Պօլիս

ԿՈՒՆԵՔ-ԻՒԼ-ԼՈՒՂԱԹ
ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖԻԱՆՍԱԿԱՆ Ի ՊԵՐԻՓԵՐԵՆ

Աշխատանքային

Մեծագույն Եւ Մեծագույն Աշխատանք

Պաշտօնային Զարգացման Կրթական

Գրադրական Ժամանակահատված

Հարապատկեր

ԳԱՐԵԳԻՆ ՊԱՂՏԱՍԻԱՆ

Այս բառարանը, պարունակած արուեստական և գիտական բառերու ճշմարտութեամբ, բացատրութեանց յատկութեամբ իւր տեսակին մէջ առաջինը կը համարուի։ Սոյն գործը ցարդ հրատարակուած Գրանդերէն—Թուրքերէն բառագրոցի վրայ սա առաւելութիւնն ալ ունի որ թոյլ տաւերով արուած բացատրութիւնները լատին տառերով եւս նշանակուած են տնօրէն մէջ, մասնաւորապէս ի դիւրութիւն օտարազգիացի։

Մասնաւոր խնամքով, գեղեցիկ և մաքուր տպագրութեամբ տեսարար առ տեսար ի լոյս կ'ընծայուի Արամեան տպարանէն։

Առաջին հատորն՝ որ երեսուն երկու երեսներով երեսուն և մէկ տետրակներէ բաղկացեալ է՝ տեսարար առ տեսար հրատարակուելէ իտոյ՝ կազմուած կը վաճառուի ի գին 60 դահեկան սակի։

Բ. հատորին Արորդ տետրակ հրատարակուած է և կը վաճառուի ի գին 2 դահեկան արծաթ իւրաքանչիւրը։

Բաժանորդագիրն է Կ. Պոլսոյ համար 75 դահեկան սակի դաւառաց համար 100

Բ. հատորին 15րդ տետրին հրատարակուած է տետր բաժանորդագրութիւն չընդունելու։

—o—

ԸՆԹԱՅԻ Ի ԳՐՈՅ ԲԱՐԲԱՌ

Բ. ՏՈՐԻ

Հասարակաց ի նախնեաց եւ յարգեաց (հանդերձ քերականական բացատրութեամբ)

ԵՂԻՇԷ Վ. ԳՈՒՐԵԱՆ

Սոյն գրքագիրքն գրարարի ուսման համար ցարդ հրատարակուած լատագոյն գրագիրքերէն մին լինելով կ'ընծայէ ուսանողաց ամէն գիւրութիւն։ Այն հատուածներն՝ որ ամփոփուած են ի նմա՝ թէ՛ արձակ և թէ՛ ստանաւոր՝ ճօն են և նոր ըստ մեծի մասին։

Յիշեալ գրագիրքը բաժնուած է երկու մասերու, առաջին մասին մէջ նախնեաց զանազան կտորներէ զատ՝ կայ նաեւ ԵՂԻՇԷի համառօտարթիւնը վերջ

հատուածներու մէջ, իսկ երկրորդ մասին մէջ «Արարականք ի Սիւրբերի» և «Պօղ և Վիլիք ինեա» վիպասանութեանց համառօտութիւնն ամփոփուած հայերէն գեղեցիկ թարգմանութեամբ։

Կեդրոնատեղին է Արամեան տպարանը, կը ծախուի նաեւ գրքավաճառաց քով ի գին 10 դրշի։

—o—

ՓՈԽԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կոստա Լալէլի ճամբի գէմ թիւ 15 մի նոր գեղարան բացուած է, ուր գեղագրեր կը պատարաստուին փութով եւ մասնաւոր խնամով, կը գտնուին նաեւ Եւրոպայէ եկած տմեն տեսակ պատրաստ գեղեր հատով կամ որ եւ իցէ քանակութեամբ, զորս նշանաւոր գործարաններէ ուղղակի բերել կուտայ իւր անուան։

Սոյն գեղարանի բացումը յոյժ օգտակար ծառայութիւն մ'է հատարակութեան, մասնաւորապէս նախնեաց մեծ շահութեան թիւն ամեն անոց որք իրենց փնտռածն ճշգրտապէս գտնելու համար գաղափարատուած են հեռաւոր տեղերէ իրմէ։

Պատուարժան յաճախորդները գնոց չափաւորութեան հետ

գեղորէից ընտրութեամբ գոյացնելն իրեն սկզբունք ընտրող սոյն Տ. Ալլահադէրեան գեղարանը, որ երկար տարիներէ ի վեր հռչակաւոր եղած է Եւրոպայէ թափախանէի գէմ՝ այս անգամ ամբողջապէս փոխադրուած է Կոստա Լալէլի ճամբի գէմ թիւ 15։

Սոյն փոխադրութեան առթիւ Եւրոպայէ բերել տուած է խիստ թարմ հանգային ջրեր, Պօրտոյի եւ Մալթայի գինիներ, զանազան ըմպելիք, անուշահոտ, եւ այլն եւ այլն։

Նշանաւոր է միանգամայն գեղարանը իւր ջրանախաճիւղով, եւ յիշաւ յայտնի զմայլած են ապրանքներու թիւն, մաքրութեան, զնոց չափաւորութեան։

Յիշեալ գեղարանը միշտ յաճախեն ճարտար եւ հռչակաւոր բժիշկներ, խնդրուած բժշկերու համար ալ պէտք է տրուի ժամանակին։

Ղալաթիա հարաւոր ճառական Մինասեան էֆէնդի Տօքթօր Մինասեան էֆէնդի բարեհաճած է արդէն բաժն օրեր ճիւղարար դարձնալ տպարանին։

ՏԵՐ—ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԷԼԻԻՔԱՆ

Վայրենին հետզհետէ աւելի կը յուզուէր, աւելի կը տանջուէր, մանաւանդ գիշեր ըլլալէն ի վեր, քաղաքապետին կնոյ բոլոր շարժումները մեծ անձկութեամբ կը դիտէր. տեսաւ որ իւր գրպանները կը լեցնէ անիկա. գրպանին մէկը հայ, իսկ միւս գրպանները շիշ մը գինի, միս, շաքար և չորօլա դրաւ։

— Դրամ ալ տալ կուզեմ իրեն, կըսէր Բաթէրին ցորչափ բոլոր գտած բաները անոր գրպանը կը լեցնէր. բայց դրամը ինչ պիտի ընէ։

Երբ Բաթէրին տեսաւ որ իւր հիւրը բռնաւորեալ է, այսինքն իւր գրպանը ալ տեղ չէր մնացած, (բաւրի կինը կուգէր որ տան մէջ գտնուած ամեն բաները անոր գրպանը լեցնէ) Ժաքին ըսաւ։

— Աճապարենք, շատոնց ժամը 7 զարկաւ և կրնայ ըլլալ որ կնքահայրդ այս միջոցին վերադառնայ։

— Պատուհանը պէ՞տք է բանալ։

— Ո՛չ, անկէ կամ փողոցին դռնէն անցնելու ատեն կրնայ տեսնուիլ։ Ձեռքէն բռնէ և ետեւէս եկու։

Բաթէրին ճրագը ձգուքը բռնեց և առջեւէն կը քալէր լոյս ընելու համար. հետզհետէ շատ մը դռներ բացաւ։ Վայրենին տղու մը պէս անոնց ետեւէն կերթար։ Երեքն ալ ետեւի դռնէն տնէն դուրս ելան որ պարտիլին վրայ կը նայէր։ Բաթէրին ճրագը մարեց և սանդուխին վրայ դրաւ։

Լուիկ մնչիկ մտնէ ճամբու մը մէջէն անցան և պարտիլին խորը հասան։

Արդէն գիշերը աստղերով զարդարուած էր. արեւելեան կողմը լուսինը նոր ծագեր էր. իւր անուշ լոյսը

կը սփռէր հովտին մէջ մինչդեռ արեւուն վերջին ճառագայթները դեռ չը մարած ճաճանչներ կարճակէին լեռանց գագաթներուն և մանաւանդ այն անտառին վրայ որ վայրենիին բնակարանն եղած էր։

Ժաք ձեռքը վայրենիին ուսին վրայ դրաւ և անտառը ցուցնելով անոր ըսաւ։

— Նայէ։

Անտառաց մարդը իւր թէ հասկնալով անոր ըսածը ամբողջ հասակաւը շտկուեցաւ. աչքը դիմացի հօրիզօնին վրայ դարձուց. յետոյ իւր բնակած անտառին դադարած նայեցաւ։ Յայնժամ ուժով մը շունչ առաւ և սկսաւ դողալ նման այն եղէգին որ հողմէն կը ծռի։

— Ազատ ես, այժմ գնա՛, կրկնեց Ժաք աճապարանաց շարժում մը ընելով։

Վայրենին չը հասկցաւ կամ լաւ եւս տակաւին կը կասկածէր. վտանգի անշարժ մնաց աչքերը ահագին ժայռին յառելով։

— Յանգը բարձր և թանձրախիտ է, ըսաւ Ժաք։

Բաթէրին սանդուխ մը ցցուց անոր։

Երիտասարդը զանիկա բռնեց և ցանգին վրայ հանեց։

Վայրենին ուրախութեան աղաղակ մը ձգեց. սանդուխը տեսաւ. ասիկա բաւական էր իրեն. ալ չէր տարակուսեր. զինքը բռնող չկար. ազատ էր. դէպի սանդուխը ցատկեց. բայց յանկարծ կանկ առաւ իւր թէ արգելք մը ունենար իւր առջեւ և ետ դարձաւ։

Չգաց թէ աղերսալից լինէր գէշ բան մ'է, իրեն անձանթ զգացում մը՝ այն է երախտագիտութիւնը